

HEPATITIDA C U INJEKČNÍCH UŽIVATELŮ DROG

Oktábec, Z.^{1,4}; Krekulová, L.^{1,2}; Řehák, V.^{1,3}; Dolejšová, A.¹; Gluzová, J.¹; Honzák, R.¹; Ladislavová, O.¹; Poradovská, J.¹; Ulrichová, J.¹; Vavrinčíková, L.¹; Záleská, J.¹

¹ Remedis, s.r.o., Praha, Česká republika; ² IV. interní klinika, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Česká republika;

³ Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Česká republika; ⁴ Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Úvod a cíle

Hepatitida C zůstává krví přenosným onemocněním s nejvyšší prevalencí mezi injekčními uživateli návykových látek v České republice (ČR). Na rozdíl od běžné populace, kde byla historicky velice nízká prevalence a incidence se za poslední tři dekády rapidně klesla, mezi injekčními uživateli návykových látek v ČR stále probíhá přenos HCV v relativně stálém poměru. Navzdory zavedení široké palety preventivních a osvětových programů na počátku 90. let minulého století s podle všeho příznivými účinky na přenos HIV se zdá, že tyto mají pouze omezenou efektivitu v případě HCV, a to kvůli vyšší infekčnosti HCV.

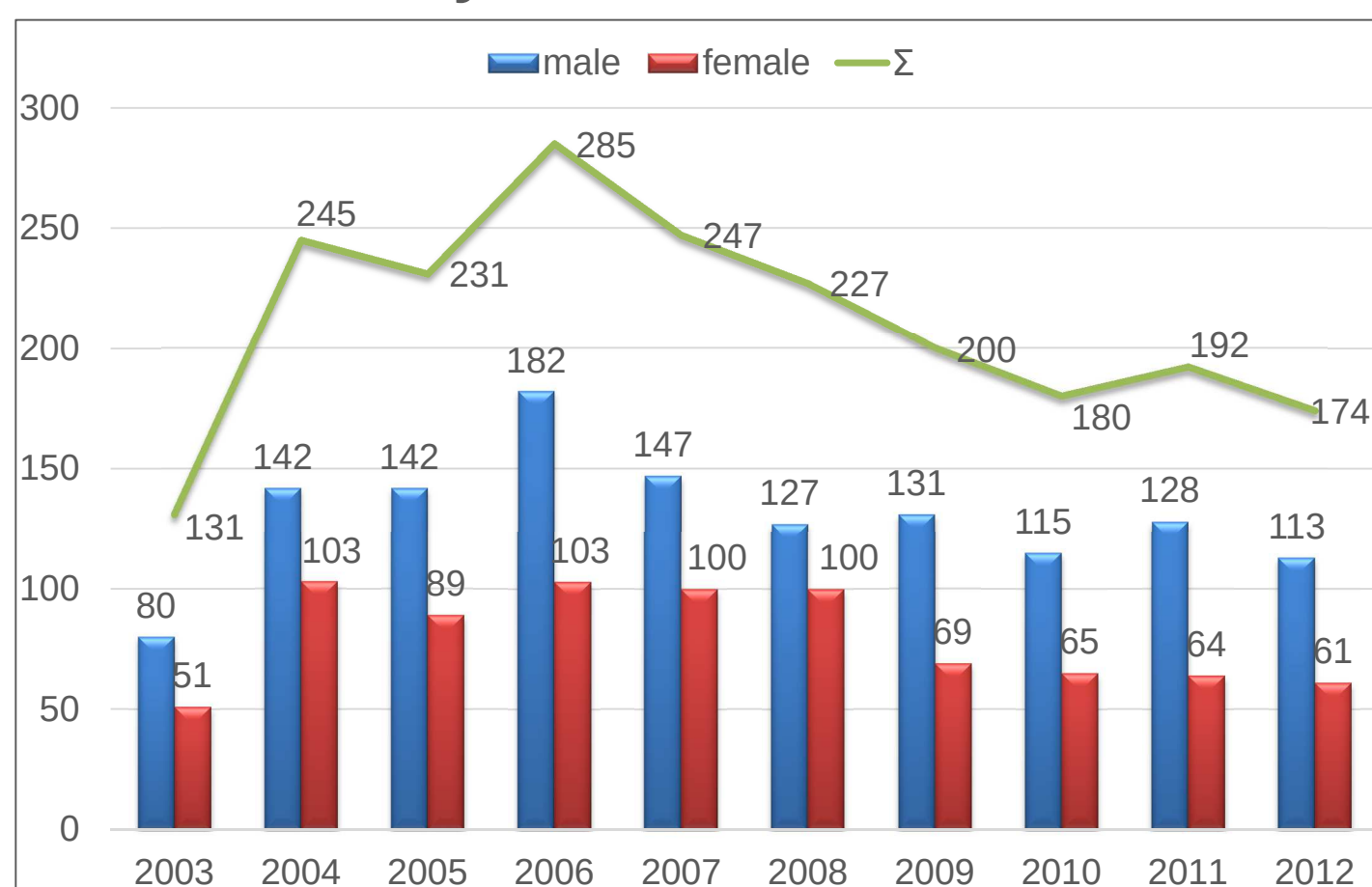
Cílem této prospektivní monocentrické studie mezi všemi injekčními uživateli návykových látek, kteří vyhledali screeningové vyšetření (nebo vyšetření k potvrzení diagnózy), bylo shromáždit epidemiologická a sociodemografická data tohoto vzorku.

Výzkumný vzorek a metody

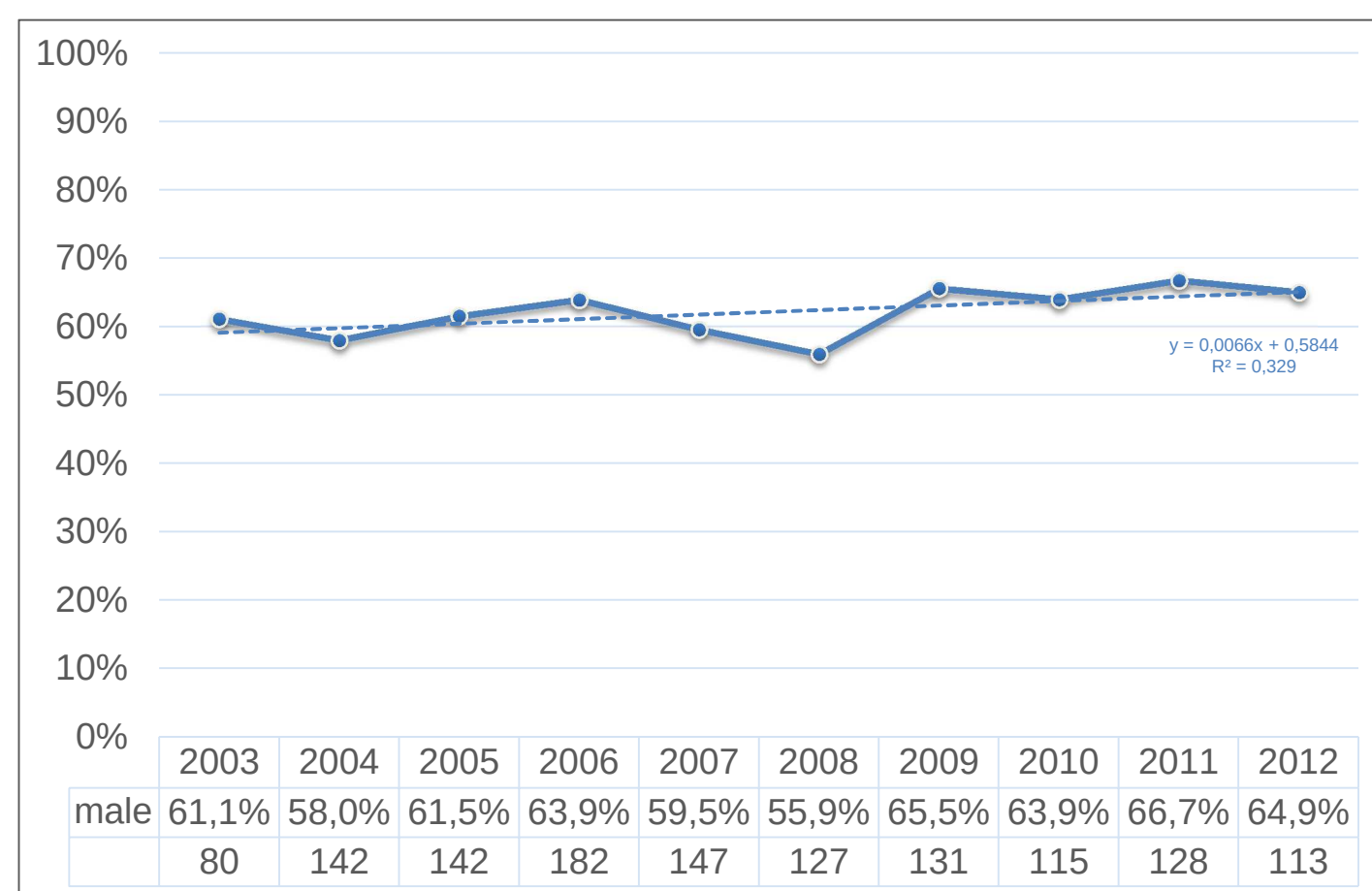
V tomto sdělení prezentujeme situaci mezi nově přichozími injekčními uživateli návykových látek v Remedis mezi lednem 2003 až prosincem 2012. Všichni zařazení (totální výběr) byli občany ČR a bylo je možno považovat za aktivní nebo neaktivní injekční uživatele návykových látek, protože všichni deklarovali aktivní nebo dřívější injekční užívání. Všichni zařazení byli do Remedis odkázáni prostřednictvím spolupracujících terénních nebo nízkoprahových programů nebo vyhledali služby Remedis samostatně a to kvůli svému dřívějšímu rizikovému chování. Žádný ze subjektů neužíval v době sběru dat a krevních vzorků antivirovou léčbu. Krevní vzorky a data byla sbírána bez ohledu na to, jestli byl jedinec později zařazen do některé ze služeb, které Remedis nabízí (substituční program, léčba HCV). Všechny subjekty podepsali informované souhlasy. Všichni byli testováni na onemocnění HIV a všichni vykazovali v tomto ohledu negativní výsledek.

Výsledky

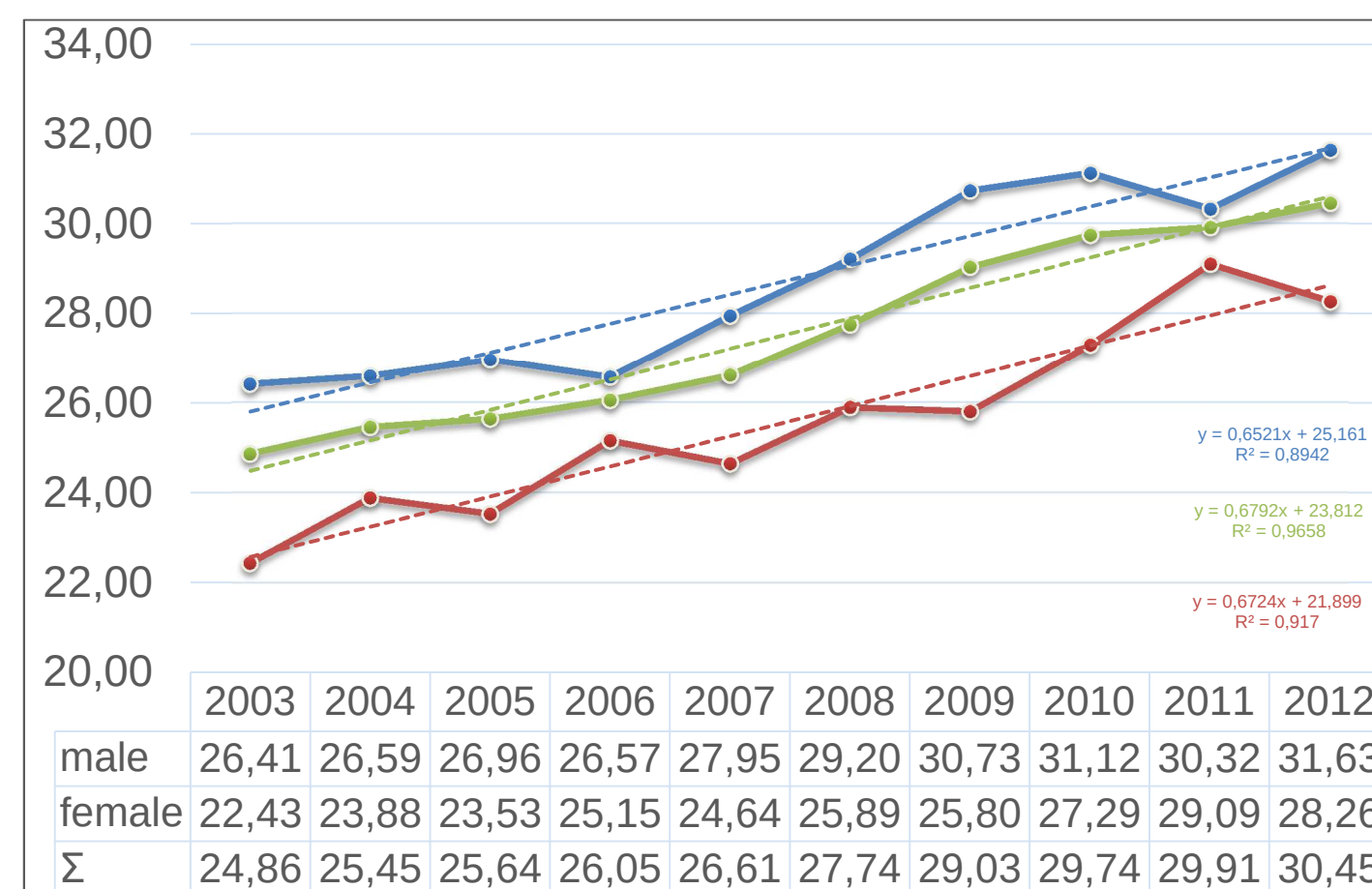
Mezi roky 2003 – 2012 jsme zaregistrovali 2112 prvožadatelů o vyšetření mezi injekčními uživateli návykových látek. Ve vzorku bylo testováno více mužů než žen, a to přibližně v poměru 2:1. Věk testovaných se v celém vzorku pohyboval mezi 15 a 58 roky s celkovým průměrem středních věků 27,55 let. Střední věk účastníků se rok od roku zvedal, což je v souladu se zvyšujícím se středním věkem uživatelů návykových látek v ČR. Nejvíce participantů této studie bylo ve věkové skupině 26 let. Korelace věku a pohlaví ukázala, že mužští injekční uživatelé byly mezi 2003 – 2012 vždy starší než ženy (pokud se jednalo o střední věky). Celkový průměrný střední věk v celém vzorku byl 28,75 let u mužů a 25,60 let u žen.

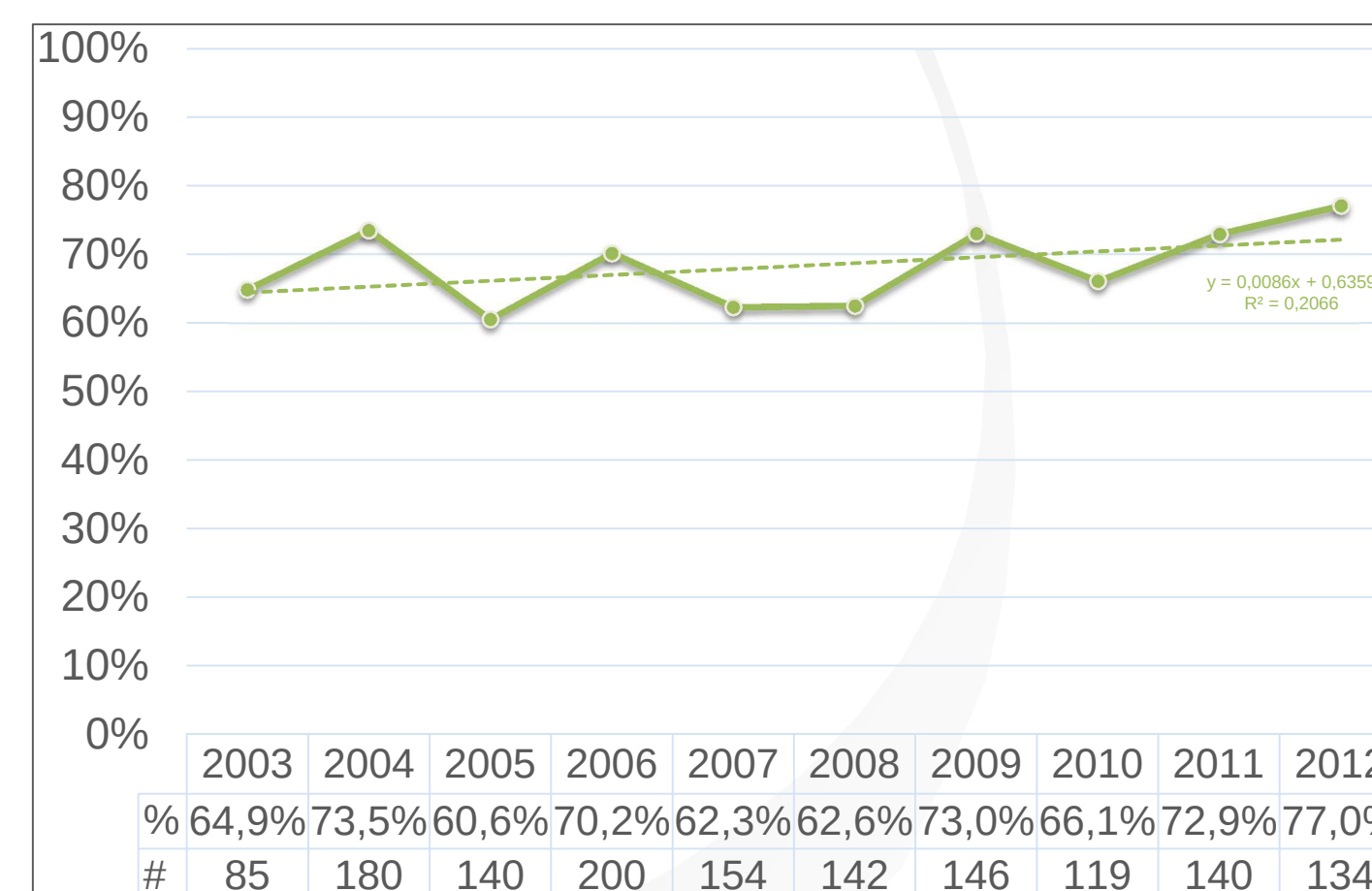
Graf 1 Celkový počet prvožadatelů o vyšetření mezi IDU a počty dle pohlaví v Remedis (2003 – 2012)

Graf 2 Vývoj zastoupení mužů mezi injekčními uživateli v Remedis (2003 – 2012)

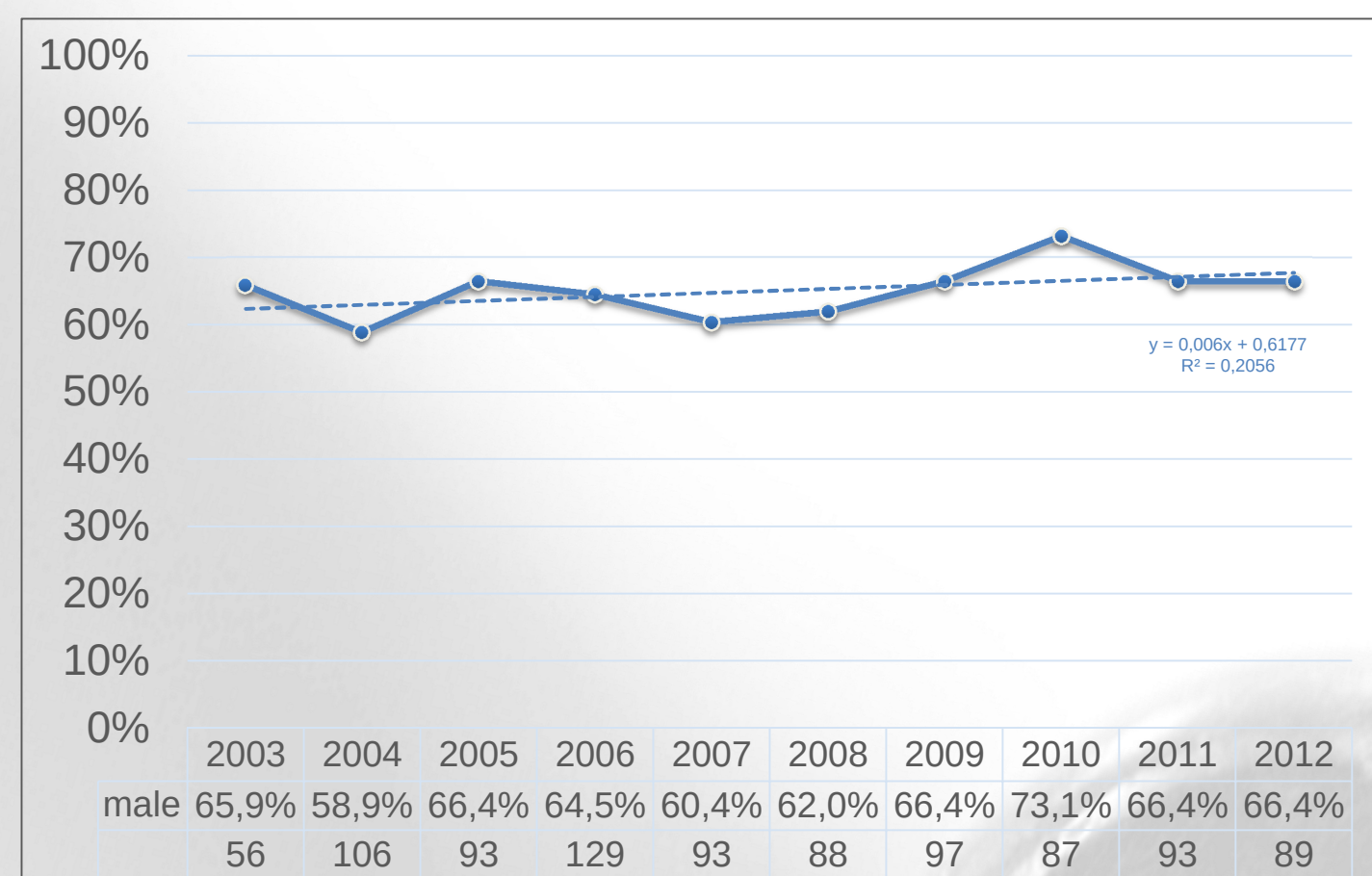

Graf 3 Střední věky IDU – muži (modrá), ženy (červená) a celkové (zelená) – v Remedis (2003 – 2012)

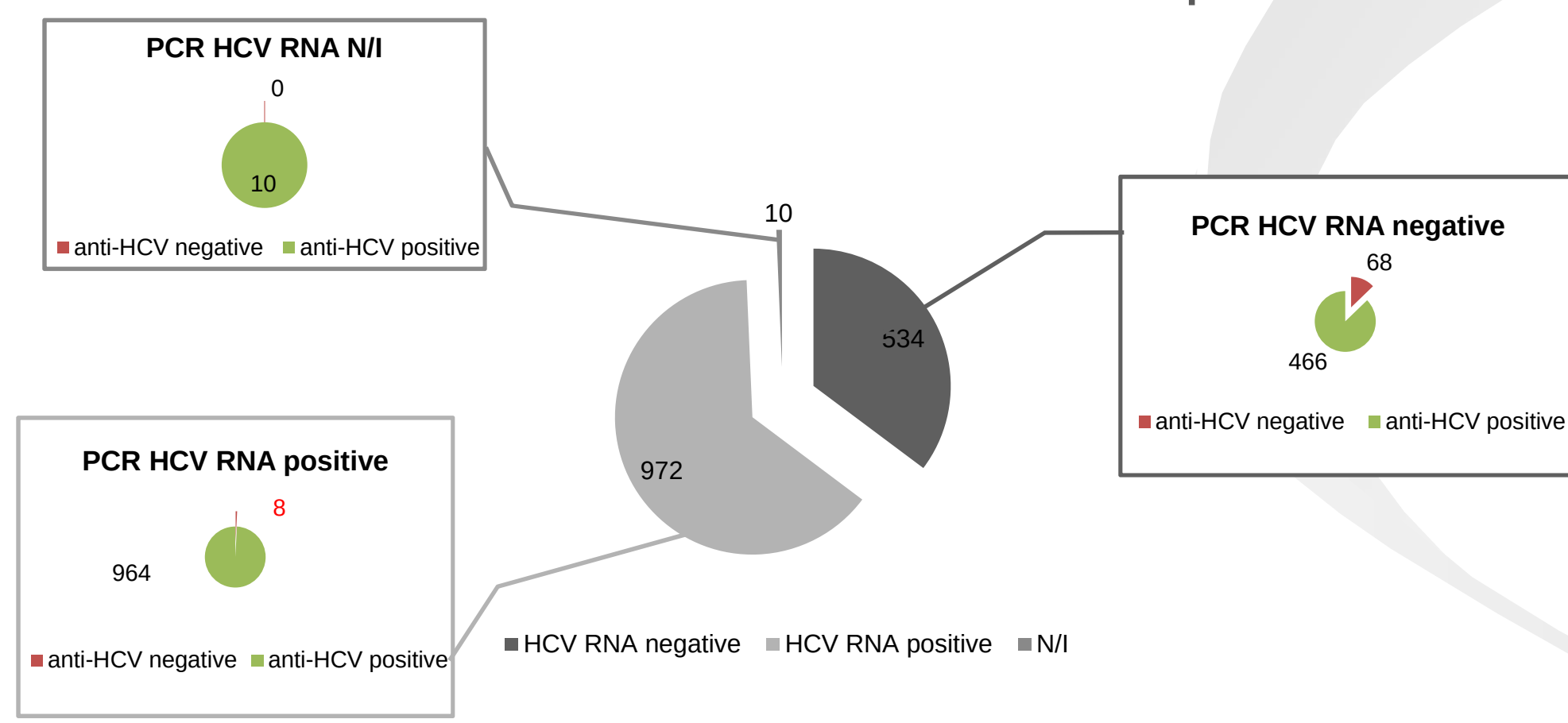

Graf 4 vývoj anti-HCV pozitivitu u prvožadatelů o vyšetření mezi IDU v Remedis (2003 – 2012)

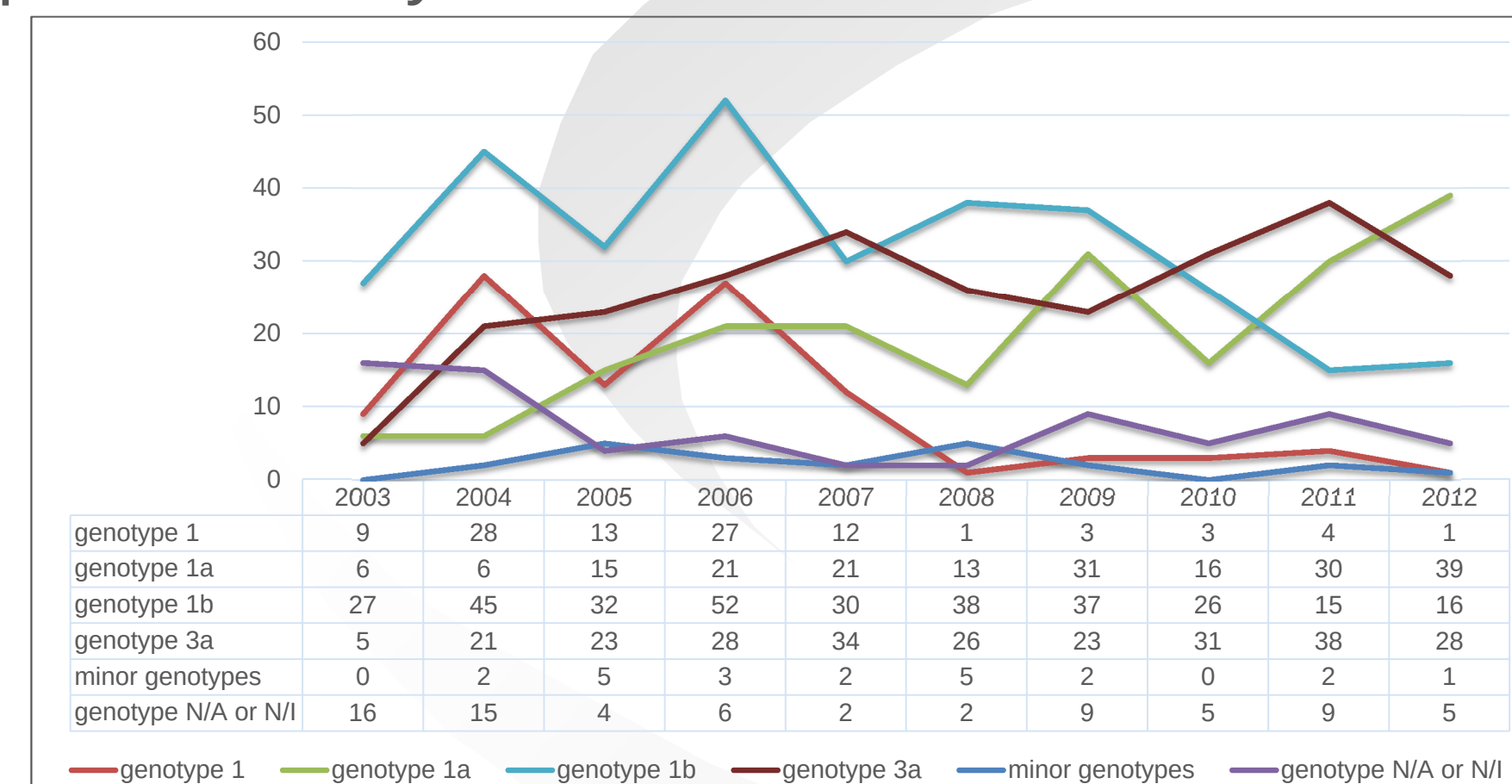
Analýzy vzorků prvožadatelů o vyšetření mezi injekčními uživateli testovanými v Remedis vedly ke 1440 (68,2 %) anti-HCV pozitivním výsledkům a k 672 (31,8 %) anti-HCV negativním výsledkům. Poměr mužů a žen ve skupině anti-HCV pozitivních byl 931 (64,7 %) mužů a 509 (35,4 %) žen. Z celého vzorku 1516 subjektů, u kterých bylo provedeno PCR ke zjištění přítomnosti HCV RNA (a ke kvantifikaci), bylo 534 (35,2 %) subjektů HCV RNA PCR negativní a 972 (64,1 %) subjektů HCV RNA PCR pozitivní a v 10 (0,7 %) případech nebylo PCR průkazné. Celkový počet mužů a žen ve skupině HCV RNA PCR pozitivních byl 645 (66,4 %) mužů a 327 (33,7 %) žen, Poměr mužů/ženy se zdál být relativně stabilní mezi roky 2003 – 2012. Jak lze předpokládat, střední věk se ve skupině HCV RNA PCR pozitivních zvýšil z 26,08 let v roce 2003 až na 29,63 let v roce 2012. Celkový průměrný střední věk v letech 2003 – 2012 ve skupině HCV RNA PCR pozitivních byl 28,29 let.

Graf 5 Procentuální zastoupení mužů mezi anti-HCV pozitivní skupinou IDU v Remedis (2003 – 2012)

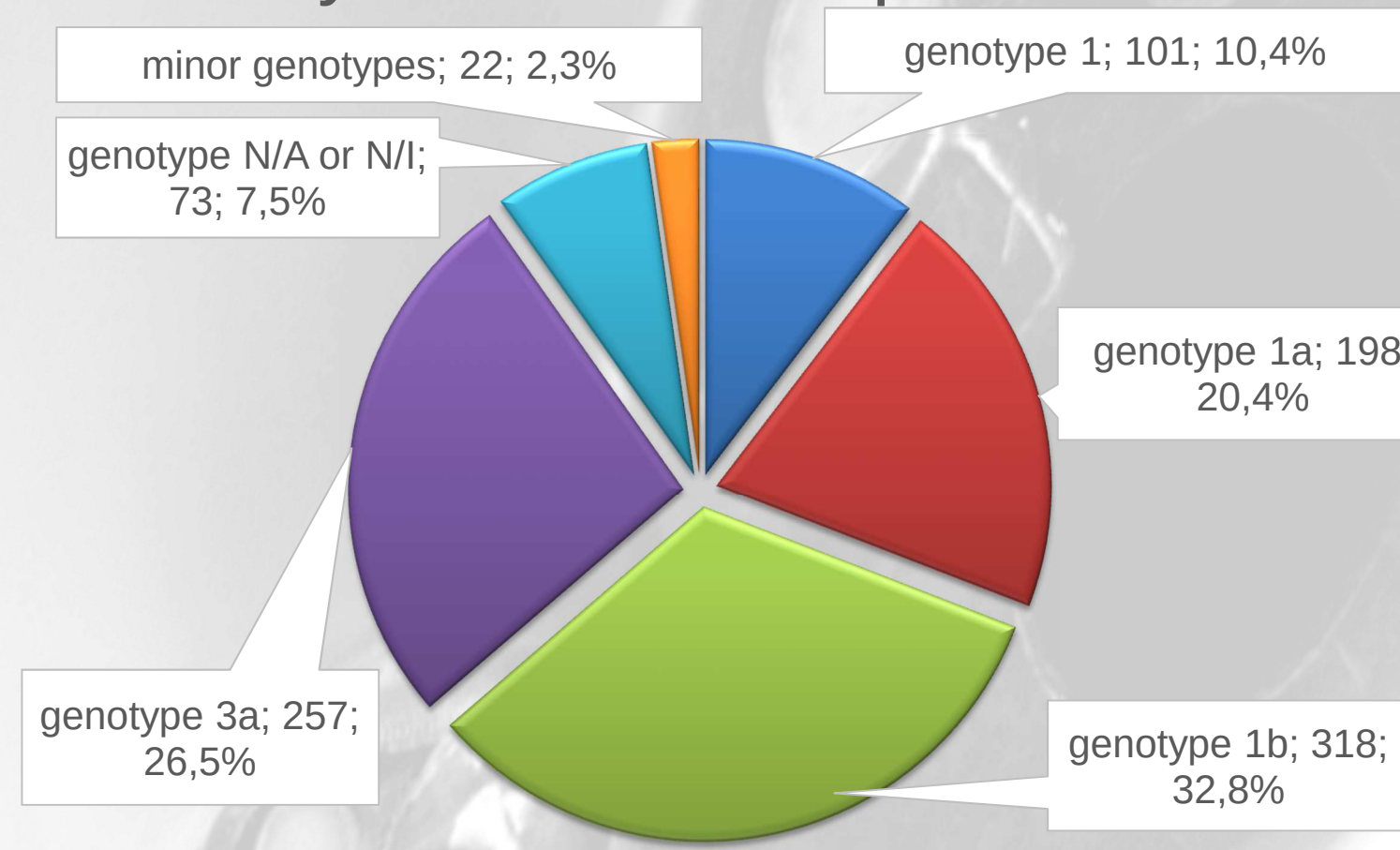

Graf 6 PCR HCV RNA ve spojení s anti-HCV výsledky mezi IDU v Remedis (2003 – 2012)

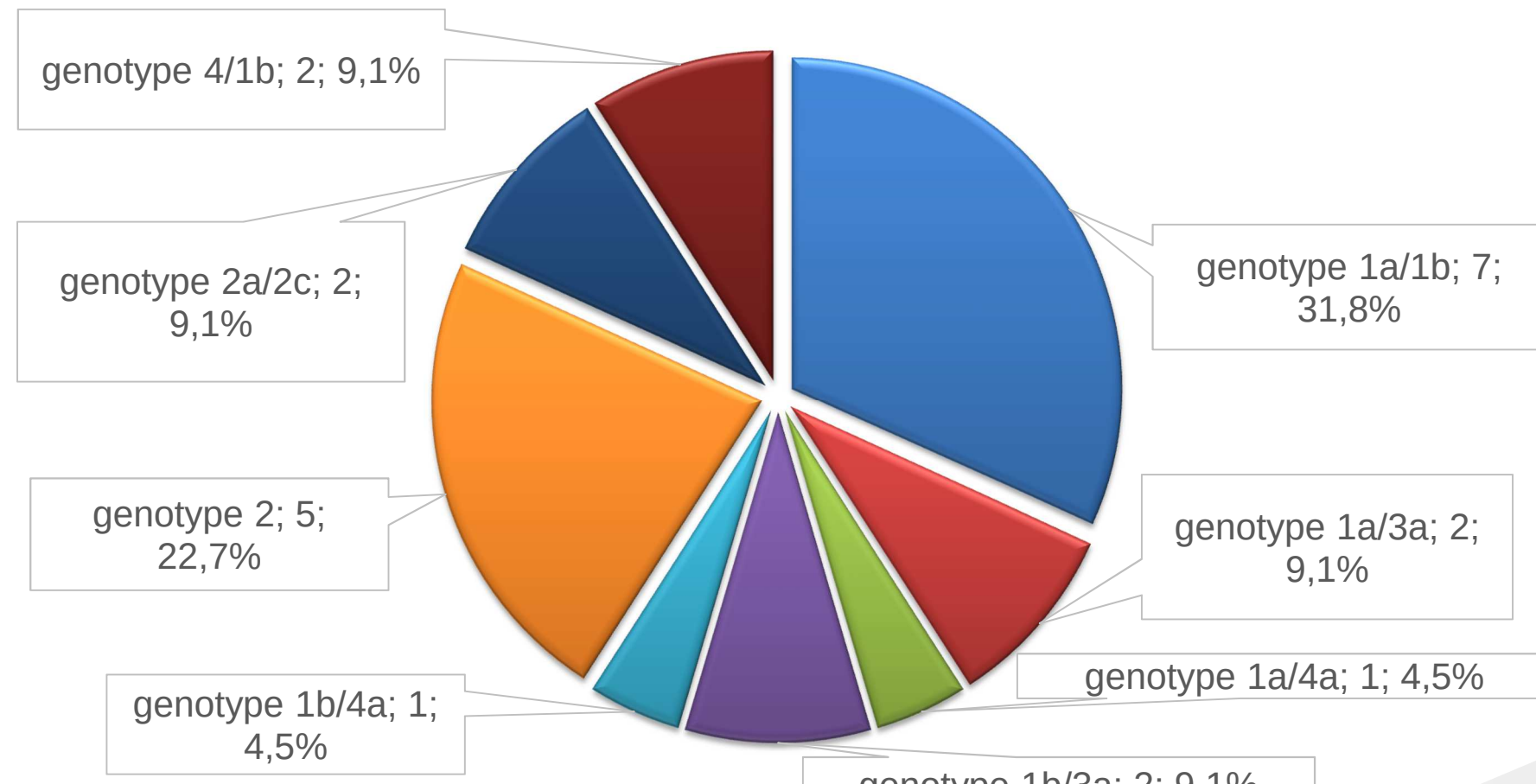

Graf 7 Vývoj zastoupení genotypů HCV mezi IDU v Remedis (2003 – 2012)

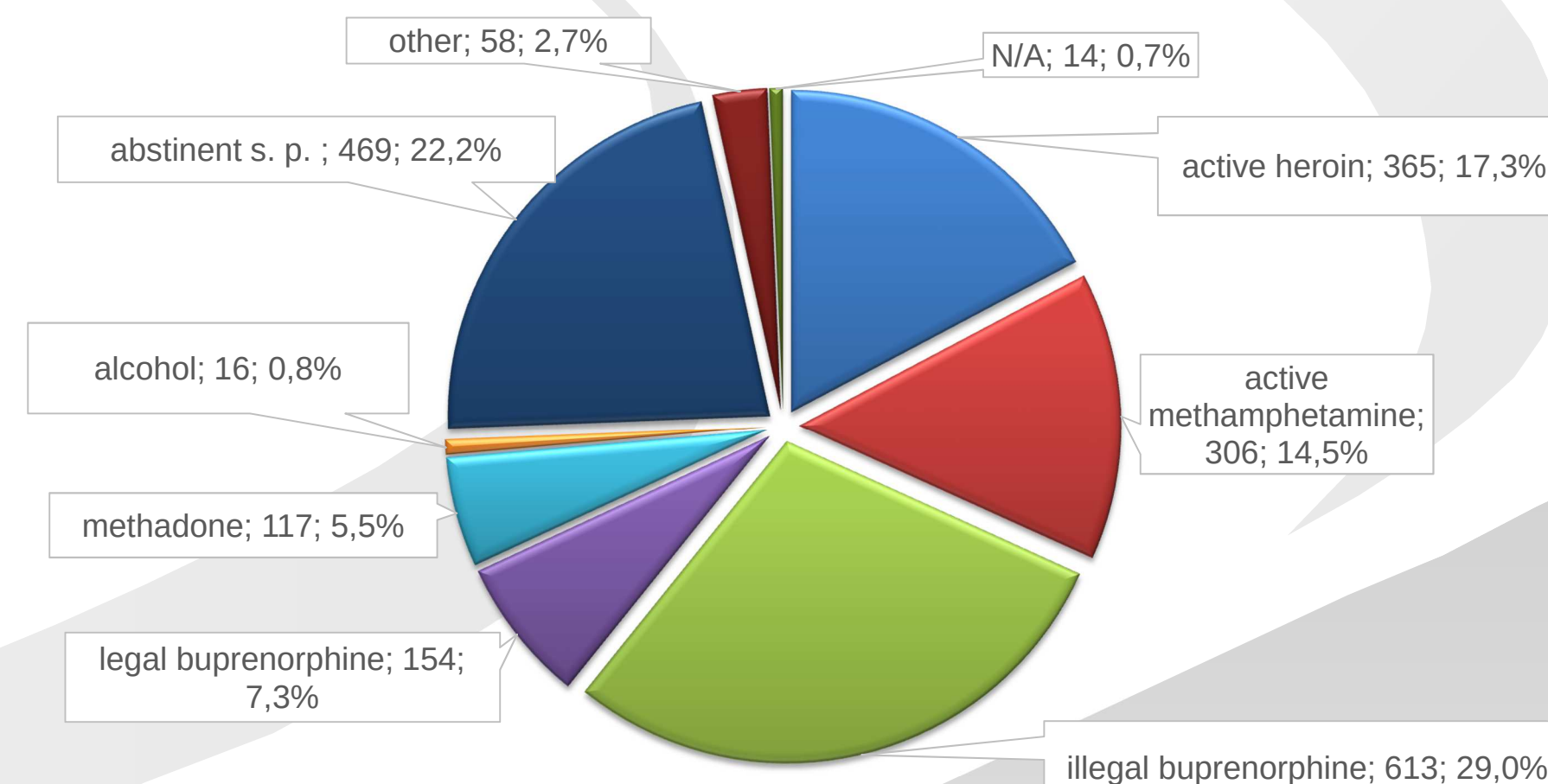
Identifikace genotypů mezi 969 injekčními uživateli v letech 2003 – 2012 ukázala, že nejpočetnější zastoupení mají genotyp 1b s 318 (32,8 %) jedinci, genotyp 3a s 257 (26,5 %) jedinci a genotyp 1a se 198 (20,4 %) jedinci. Při analýze primární udávané návykové látky jsme našli zajímavý fakt, že nejvíce injekčních uživatelů uvedlo jako primární návykovou látku buprenorfin – 613 (29,0 %) jedinců.

Graf 8 Majoritní (sub)genotypy HCV v genotypizované skupině v Remedis (2003 – 2012)

Graf 9 Minoritní (sub)genotypy a koinfekce u 22 injekčních uživatelů v Remedis (2003 – 2012)

Graf 10 Deklarovaná preferovaná návyková látka u prvožadatelů o vyšetření mezi IDU v Remedis (2003 – 2012)

Závěry

Jsme si vědomi několika limitů této studie. Prvotním a hlavním limitem je samotná metodologie naší studie. Monocentrické uspořádání je hlavním limitem, který může způsobit zkreslení při generalizaci našich nálezů, nicméně lze doufat, že tyto efekty mohou být kompenzovány celkovým počtem participantů studie.

Hlavním výsledkem této studie je nález zvýšení anti-HCV seroprevalence mezi roky 2003 – 2012 a to ze 64,8 % v roce 2003 až na 77,0 % v roce 2012. Nebylo nalezeno zvýšení HCV RNA PCR pozitivitu, protože tato zůstávala po dobu zkoumané dekády relativně stabilní. Bylo zachyceno 8 případů akutní HCV infekce za období 10 let, což ukazuje, jak extrémně vzácné, nicméně možné ve velkém vzorku injekčních uživatelů návykových látek, je tento záchyt. Bylo zaregistrováno více mužů, což ukazuje na dobře známé genderové rozdíly mezi uživateli návykových látek. Více jak 60 % participantů této studie bylo aktivními uživateli. Nejčastěji zmiňovanou primární drogou byl buprenorfin (36,3 %) – legální v 7,3 % a nelegální ve 29,0 % všech participantů.